

REINE STORFE

- En forutsetning for god dyrevelferd og trygg matproduksjon

«Trivelige dyr er reine og velstelte. Reint hårlag og hud bidrar til god varmeregulering og i forsvaret mot skader og infeksjoner. Dessuten er reine slaktedyr lettere å slakte hygienisk. Forebygging er det beste for både dyrevelferden og mattryggheten.»

Reine storfe

Det er mange grunner til å holde dyra reine:

- Møkkete dyr med fastsittende tørre møkkskorper har nedsatt velferd. Under møkkskorper – «pansermøkk» – på for eksempel lår og buk blir huden betent. Dette kan gi smerte og irritasjon, samt nedsatt tilvekst og produksjon.
- Reine dyr er en forutsetning for hygienisk mjølking og god mjølke kvalitet.
- Reine dyr er grunnlaget for hygienisk slaktning og slakteskrotter med liten risiko for sjukdomsfremkallende bakterier. Reine dyr er nødvendig for slakteskrotter med lave bakterietall og god holdbarhet.
- Regelverket krever at dyr skal være reine ved slaktning
- Huden er et viktig biprodukt. Sviskader på lår og buk forårsaket av gjødsel er den vanligste kvalitetsfeilen på norske huder. Reine dyr gir bedre hudkvalitet og høyere pris på huden. Dette øker utbetalingsprisen på slaktedyrene.
- Møkkete dyr medfører et trekk i oppgjøret til bonden.
- Norsk landbruk kan ikke være bekjent av møkkete dyr.

Det er flere systemer for vurdering av skitne storfe. Her tar vi for oss to av disse. Det ene er utarbeidet gjennom bransjeretningslinjen for hygienisk råvarekvalitet og det andre gjennom dyrevelferdsprogrammet for storfe.

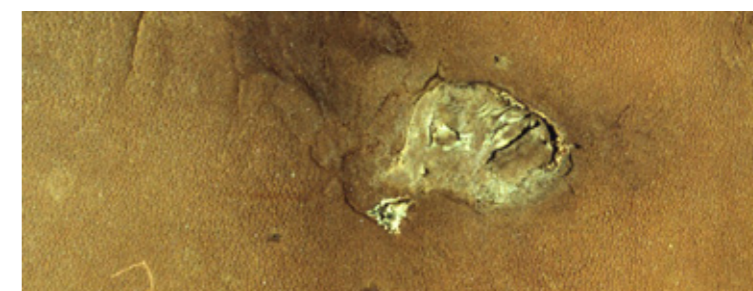
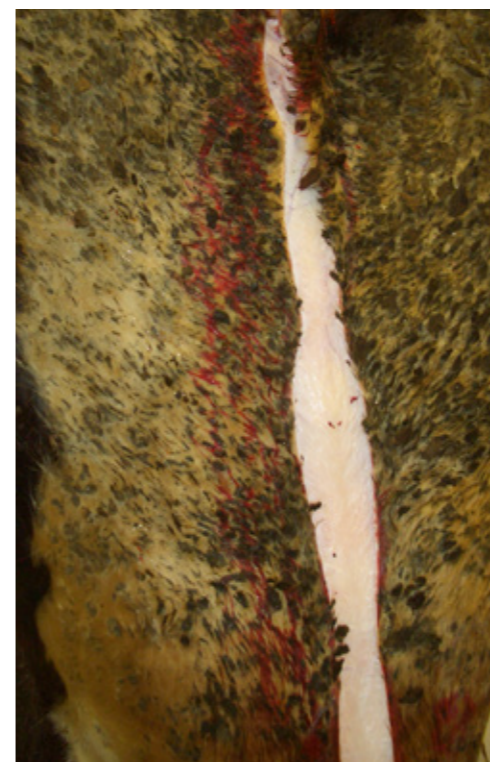
Forskjeller mellom vurderingen av skitne dyr gjennom bransjeretningslinjen og dyrevelferdsprogrammet er:

Bransjeretningslinjen

- Vurderingen skjer på slakteriet.
- Hvert enkelt dyr vurderes individuelt og uavhengig av andre.
- Fokuset er på snittflater som buk og lår.

Dyrevelferdsprogrammet for storfe

- Vurderingen skjer i besetningen.
- Ser på et begrenset antall enkeltindivider.
- For å få kategori 2 eller 3 må mer enn 1 av 10 dyr være møkkete.
- Fokuset er på områder på dyret en enkelt kan se på fjøset.

System for trekk i forbindelse med slakting

Dyr som har reine huder ved slakting, er enklere å slakte hygienisk godt og gir mindre forurensing og bakterier på kjøttet enn dyr med skitne huder. Slakting av skitne dyr tar lenger tid og begrenser bruksområdene for kjøttet. Slaktekostnadene øker derfor for slakteriet. Ordningen for trekk i slakteoppkjøret til produsenter som leverer skitne slaktedyr har vært praktisert i mange år. Denne ordningen ligger inne i bransjeretningslinjen for hygienisk råvarekvalitet.

Vurderingen gjøres av ansatte i slakteriet og den gjøres på grunnlag av møkk som er påført dyret hos produsent. Våt møkk registreres også, men den kan være påført på dyrebilen eller slakterifjøset og skal derfor ikke belastes bonden. Hvert dyr vurderes individuelt og uavhengig av andre dyr.

Forurensingen på kritiske steder på dyret vurderes:

- Lår
- Buk/bryst
- Skanker
- Sider

Det er nok at ett lår eller buken alene er møkkete for at det skal bli hygienetrek. Det er det mest møkkete stedet som har betydning for vurderingen.

	Kategori 1	Kategori 2
Lår	20-50 % av låret dekt av tørr møkk	Over 50 % av låret dekt av tørr møkk
Buk/bryst	20-50 % av snittlinja fra brystbuen til jur/pung dekt av tørr møkk	Over 50 % av snittlinja fra brystbuen til jur/pung dekt av tørr møkk
Skanker		«Panser»
Sider		Begynnende «panser»

Bildene viser typiske dyr i kategoriene og angir ikke grensene mellom dem

Vurdering av reinhet i forbindelse med forebyggende helsearbeid

Gjennom dyrevelferdsprogrammet på storfe er det laget en tredelt skala som skal veilede veterinæren under dyrevelferdsbesøk. Denne tar utgangspunkt i steder på dyret som er enklere å se, mens vurderingen på slakteri gjøres på steder der det er kritisk for slaktehygiene, særlig snittflater.

Er alle dyr jevnt over reine?

1: Ja, tilfredsstillende
Ingen, eller lite møkk

2: Bør forbedres
Flere dyr med møkkete rumpe, lår, bein, jur og/eller buk (mer enn 1 av 10 dyr og 20-50 % av ett eller flere områder dekket med tynt lag med gammel møkk)

3: Må utbedres
Gjennomgående møkkete dyr rumpe, lår, bein, jur, og/eller buk (mer enn 1 av 10 dyr er dekket av tjukt lag med gammel møkk som når inn til skinnen på >50 % av ett eller flere av viste områder)

Kilde: Lars Erik Ruud, Risk factors for dirty cows in Norwegian freestall systems.

Animalia AS
Lørenveien 38
Postboks 396 Økern
0513 Oslo
Telefon: 23 05 98 00
E-post: animalia@animalia.no
animalia.no